

Mellotron voor de massa

De Mellotron is een goed voorbeeld van een muziekinstrument dat mooi is omdat het eigenlijk niet zo 'goed' klinkt. Omdat de originelelen zeldzaam en kwetsbaar zijn, lijkt een moderne versie absoluut de moeite waard.

door Allard Krijger > allard@interface.nl

De Memotron van Manikin Electronic is een poging juist dat superherkenbare geluid van de Mellotron het digitale tijdperk in te slepen. Naast de keyboardversie is er inmiddels ook een rackversie, en nu deze tabletop-uitvoering. Voor diegene die even kwijt zijn wat een Mellotron is, lees het kader Rompler avant la lettre bij dit artikel.

Je krijgt alleen een overtuigend Mellotron-geluid als je de geluiden uit de Mellotron minutieus gaat samplen, precies zoals ze zijn, noot voor noot, toets voor toets, en met alle ellende en bijgeluiden zoals ruis en wow & flutter. Sommige bijgeluiden hebben ze weggelaten (motorgeruis, terugspoelende tapes) en dat is ook wel prima; op opnamen hoor je die ook niet. Die mechanische bijgeluiden hoor je alleen als je het instrument echt voor je hebt, en die komen natuurlijk niet door de audio-output. Wat daar wel uit komt, is door Maniken gesampled.

Zonder grappen

Het grootste verschil tussen de tabletop-versie en de keyboardversie is natuurlijk het ontbreken van een keyboard. Verder is het vrijwel hetzelfde, maar terwijl de keyboard-

versie zijn geluiden van een cd-rom leest, gebruikt de tabletop-versie voor het invoeren van (nieuwe) frames en tracks een sd-kaartje. Al die datadragers blijken wel keer op keer tijdelijk te zijn, denk aan floppy drives (ook e-lendig) scsi-harddisks en zip-drives. Allemaal verdwenen. Ik vrees dat er een moment komt waarop ook sd-datadragers óf niet meer zullen werken, óf er wordt aangekondigd dat de standaard losgelaten wordt. Dat maakt een instrument als de Memotron haast per definitie tijdelijk. Het is denk ik ook nagenoeg onmogelijk een tijdsbestendig medium of protocol te bedenken, helaas.

Over de klank kan ik heel kort zijn: die is precies wat je wilt als je een Mellotron zoekt. Echt, zonder grappen: dit is gewoon goed. Je krijgt een aantal bekende klanken mee-geleverd als choirs, three violins, flute, boys choir, bassoon, soms zelfs met namen die verwijzen naar de bands die dat geluid gebruikt hebben zoals Genesis choir en King Crimson strings. Er zitten ook wel wat geluiden bij waarvan ik betwijfel of die ooit echt op Mellotron-tape zijn gezet, zoals Equinox StringsLow. Dat geluid heeft ook niets Mellotron-achtigs. Maar de meeste klanken zijn zonder meer erg fraai. Er zijn nog diverse andere klanken verkrijgbaar die je afzonderlijk moet aanschaffen.

INFO

- **prijs incl:** € 979,-
- **distributie:** Manikin Electronic, info@manikin-electronic.com
- **internet:** www.manikin-electronic.com

SPECIFICATIES

- volledig polyfoon (105 stemmig)
- 3 geluiden in 1 preset (frame)
- controls: volume, tone, pitch, frame, half-speed
- effectprocessor
- hoofdtelefoonuitgang
- volumepedaalaansluiting
- stereo uitgang op lijnniveau
- midi-in/out
- intern geheugen (ongeveer 360 sounds)
- sd-card-slot
- stevige metalen behuizing
- interne voeding (90-240V~ AC/ 50-60Hz)

Wat betreft gebruiksgemak heb ik wel een aantal kanttekeningen. Door de puristische opzet om de bediening ook zo dicht mogelijk bij het origineel te houden (de wanhopige machine met een bos aan 3-sporentapes, een draaiende elektromotor, een veersysteem voor het terugspoelen in een zware houten behuizing), is het geheel tamelijk onoverzichtelijk geworden. Je moet je houden aan de conventies van het origineel. Wat betreft de toetsenversie is daar nog wel iets voor te zeggen, maar ik had bij de tabletop-versie graag een andere userinterface gezien. Vooral wat betreft het laden en editen van tracks (een van de drie geluiden op de band) en de frames (een rack met banden, de totaalset-up van de Memotron). Je moet steeds een set van drie geluiden bij elkaar zoeken (de drie tracks) en daar dan een 'frame' van maken, wat nogal wat knoppengedruk vereist. En als je dan vervolgens van effecten zoals chorus, phaser, echo, reverb en amp modeling gebruik wilt maken gaat dat per frame, niet per track.

Vanuit de filosofie hoe de Mellotron werkte is dat nog wel logisch, maar ik zou liever zelf bepalen of ik puristische keuzes wil maken, of artistieke, of praktische. Dingen zoals attack- en releasetijden,

panorama en bereik over het toetsenbord zijn wel per track in te stellen. Voor het maken van een fatsoenlijke keyboardsplit krijg je wel weer te maken met veel restricties. Eigenlijk niet goed te doen. De samples (tracks) zijn niet apart te octaveren en gaan ook niet verder dan het

bereik van het donorinstrument, de echte Mellotron.

Conclusie

Ondanks mijn kritiek op de bediening ben ik héél enthousiast over de Memotron, en

Een poging dat superherkenbare geluid van de Mellotron het digitale tijdperk in te slepen

ook over deze M2D tabletop-versie. De tabletop is gelukkig zonder veel moeite te vervoeren. De rackversie is wel erg Spartaans, en natuurlijk totaal niet hands on. De klank van de Memotron is echter wel spot on en de effecten en andere instellingen maken dat je nog een stapje verder kunt gaan in het Mellotron-universum. De schakelaar die ik het allerleukste vond aan de Memotron is de Half Speed, waarbij de melancholische klank van dit mooie instrument nog eens extra aangezet wordt door alles op halve snelheid af te spelen. Het klinkt naar voorbijgaande tijden, die als zand door je vingers glipt, met weemoed, spijt, gemiste kansen en verloren liefdes. Gematerialiseerde nostalgie. Supermooi! ■

HET OORDEEL

- + de echte Mellotron-sound in een klein doosje
- + puristische aanpak
- menu is weinig intuïtief

Rompler avant la lettre

De Mellotron was een verbeterde versie van de Amerikaans Chamberlin uit de jaren zestig. Popmuziek was er al wel, maar er waren nog geen synthesizers, dus speelden toetsenisten op orgels en (elektrische) piano's. Het idee achter de Mellotron was om met een toetseninstrument met behulp van opnamen op magnetische tape klanken te kunnen spelen die anders niet te realiseren waren. Denk aan koren, strijkers en allerlei blaasinstrumenten. De techniek was nogal omslachtig. Je moet je voorstellen dat er onder iedere toets een taperecorder zit. Als je de toets indrukt gaat de band met daarop de opname lopen. Laat je de toets los, dan spoelt de tape vliegensvlug terug. Het typische geluid van de Mellotron kenmerkt zich door wow & flutter, vervorming, een beperkte bandbreedte (veel midden) en een vrij botte attack van iedere toon die je speelt. De zachtere attack (die je wel bij opnamen hoort) maakte je met een volumepedaal.

Vaak wordt de Mellotron genoemd als 'eerste sampler'. Dat klopt natuurlijk niet helemaal, want bij een sampler neemt de gebruiker zelf een geluid op. Bij de Mellotron moest je een rack met tapes kopen waar de geluiden vooraf op gezet waren. Het hele apparaat moest dan open om de ene set tapes door de andere te vervangen. Dus het lijkt meer op een rompler, waarbij de geluiden ook voorgebakken in een rom-chip zitten.